

Svatí Konstantin, Metoděj a jejich kult

Srovnání pramenů

- **Conversio Bagoariorum et Carantanorum vs Cyrilometodějské legendy**
 - role obou bratří v příběhu
 - Metodějovo arcibiskupství
- role vládců tzv. Velké Moravy a Pribiny s Kocelem
 - role salzburského arcibiskupství
 - účel daných pramenů

„Velká Morava“ a její místo v dějinách

- Jak se můžeme dívat na historii tohoto územního celku?
- Jak pohled na „Velkou Moravu“ ovlivňovaly dějiny 20. století?
- Co říkají o „Velké Moravě“ prameny? (přístup k pramenům vzniklých na území Francké říše)
- postavení vůči Francké říši, Byzanci a Svatému stolci
- dynastie **Mojmírovců** a její postavení – zpráva markraběte Aribona
- **Mojmír** - rok 846 - vzpoura proti východofranckému králi Ludvíku Němci (Fuldské anály) – role Pribiny a Kocela v rámci dějin Mojmírovské Moravy
- **Rostislav** (846 – 870) – opakovaný slib věrnosti, snaha o upevnění vlády díky církvi
- **Svatopluk** (871 – 894) – komunikace s papeži a Východofranckou říší
- **Mojmír II.** (894 – 906?) – role Maďarů při konci vlády Mojmírovců

Christianizace Velké Moravy

- počátek christianizace z **Východofrancké říše (Pasov, Salzburg)**
- Karel Veliký pověřil v roce 800 salzburského arcibiskupa Arna šířením víry na nově dobytých územích Panonie
- **Conversio Bagoariorum et Carantanorum** – přijetí křtu Moravany kolem let 829 - 833
- Mohučská synoda (854) – „*Terra Marahenses in rude christiana*“ (hrubé křesťanské mravy)
- nutnost církevní správy – ideálně biskupství – Rostislav se v roce **862** obrátil do Říma – odkaz na Salzburg – nesouhlas – až pak Konstantinopol (Michal III., Fotios x papež Mikuláš I. – christianizace Bulharů)

Christianizace Velké Moravy

- **863** - příchod Konstantina s Metodějem (se souhlasem papeže)
- liturgie svatého Petra (ne sv. Jana Zlatoústého)
- výuka kněží – předpoklad pro vznik farní správy a biskupství
- **869** – bula **Gloria in excelsis Deo** (Hadrián II.) – povolení užívání staroslověnštiny v rámci liturgie – translace těla sv. Klimenta do Říma
- Konstantin vstoupil v Římě do kláštera a téhož roku zemřel
- Metoděj obdržel titul misijního (arci)biskupa – odkaz na Sirmium (zničeno Avary)
- **870 – 873** - zajetí Metoděje – porušení práv salzburského metropolitou
- **880** – bula **Industrie tuae** (Jan VIII.) – zřízení církevní provincie – **Metoděj metropolitou**, Wiching sufragánem v Nitře – nefunkční církevní provincie – druhý biskup má být teprve poslán; **ochrana svatého stolce** pro Svatoplukovo panství

8 Svatí a jejich kult ve středověku

Christianizace Velké Moravy

- **885 – Metodějova smrt** – papež Štěpán V. zakázal používání liturgie ve slovanském jazyce
- 900 – stížnost bavorských biskupů – Moravané si oholili hlavy a přebrali maďarský způsob života
- za vlády Mojmíra II. – **vizitační cesta** z popudu papeže Benedikta IV. (900-903)
- kusé zprávy o dalších biskupech
- opětovný zájem pasovského biskupa o oblast Moravy
- postupný vznik nových církevně-správních center – Praha (973), Ostřihom (1000)
- **obnovení? olomouckého biskupství** (1063)
- postupný **úpadek liturgie ve slovanské jazyce** na území českých zemí (1080 Řehoř VII.; 1096 Břetislav II.)

10 Svatí a jejich kult ve středověku

Cyrlometodějské legendy

- **Moravsko-panonské legendy** – *Život svatého Konstantina a Život svatého Metoděje* – vznikly na konci 9. století, autory byli jejich žáci, osobně je znali
- ***Pochvala sv. Konstantinu*** – vychází z přechozích textů, vznikla taktéž v 9. století, autorem sv. Kliment Ohridský
- ***Pochvalné slovo svatým Cyrilu a Metodu*** – podobně starý text

Cyrlometodějské legendy

- ***Tempore igitur*** – vznikla v 9. století v Římě, důraz na svatého Cyrila (Konstantina) a translaci těla sv. Klimenta do Říma
- ***Tempore Michaelis*** (legenda Moravská) – mladší latinská legenda, vznikla pravděpodobně na území Moravy
- zmínky v tzv. ***Kristiánově legendě***
- všechny texty v edici Fontes rerum Bohemicarum I. a Magnae Moraviae Fontes Historici

Kult svatých Cyrila v Metoděje v českých zemích

- úcta na Moravě díky jejich žákům – brzký konec s jejich vyhnáním
- kult se nestačil vytvořit
- přenesení kultu na **Balkán** a do **Čech** (Kristiánova legenda, Sázava)
- Balkán – dnešní Makedonie (Ohridské jezero – sv. Naum, sv. Kliment Ohridský)

Kult svatých Cyrila v Metoděje v českých zemích

- po velké schizmatu postupný **útlum** – zákaz liturgie ve staroslověnském jazyce na Sázavě
- renesance v době vlády Přemysla Otakara II.
- povědomí o hrobu svatého Cyrila v Římě
- vzestup významu v době vlády **Karla IV.**
- import relikvií sv. Cyrila do českých zemí
- založení benediktinského kláštera Na Slovanech na Novém Městě

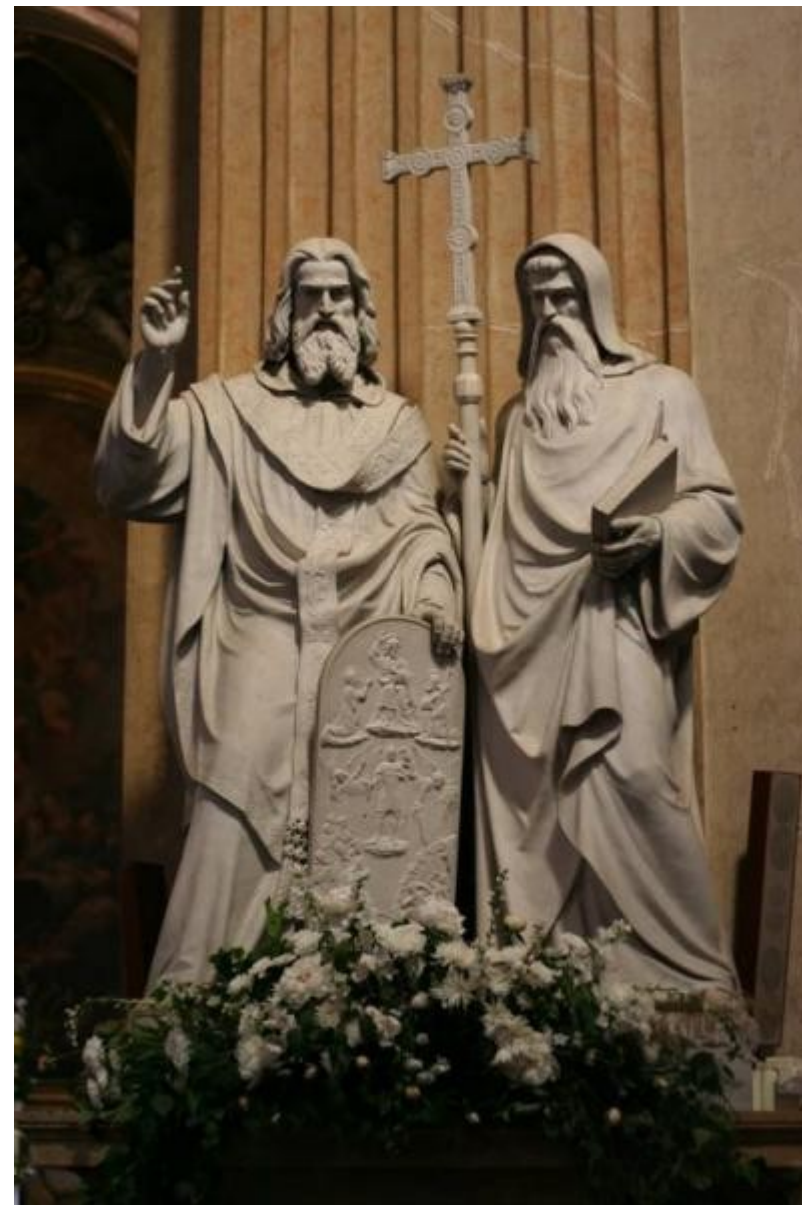

Kult svatých Cyrila v Metoděje v českých zemích

- Morava v době baroka
(ikonografie velehradské baziliky)
- **v 19. století obrovský vzestup kultu** – přenesení svátku na 5. července – 1880 - papež Lev IX. (původně 14. února), pravoslavní stále 11. května
- vznikl **vlehradské poutní tradice – ekumenické hnutí**
- Cyril a Metoděj spolupatrony Evropy
(1980 - Jan Pavel II.) – cesta k porozumění mezi Východem a Západem

Úkol

- Přečtěte si **tzv. *Kristiánovu legendu*** (ed. Jaroslav Ludvíkovský, vydání z r. 1978 nebo 2012).
 - Zaměřte se na kladné a záporné postavy. Dále na obrácení záporných postav.
 - Zkuste se zamyslet nad důvody vraždy Ludmily a Václava.
 - Zaměřte se na roli cizinců.
 - Pro koho byl text určen? Jaké je jeho poselství?

Shrnutí

- Konstantin a Metoděj hráli velkou roli v církevní politice 9. století
 - jejich mise přispěla k upevnění křesťanství na „Velké Moravě“
 - kvůli politické situaci se jejich kult rozvíjel mimo toho území
- postupné objevení těchto světců ve vrcholném středověku (Karel IV.)
 - vrchol v 19. století
 - ekumenismus
 - dnes velmi silný kult především na Moravě, ale i na Balkáně